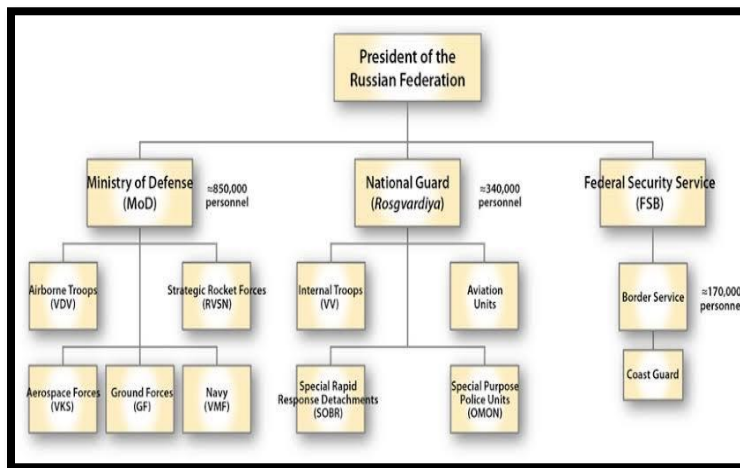

ประเด็น ยุทธวิธีทางทหาร ฉบับที่ T 6	4 ม.ค. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น กลยุทธ์ทางการทหาร	โครงสร้างกองกำลังและหลักนิยมการป้องกันภัยทางอากาศรัสเซีย	
ประเด็นสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างการจัดของกองกำลังรัสเซียในปัจจุบัน - หลักนิยมการป้องกันภัยทางอากาศของกองทัพบกรัสเซีย - ความท้าทายการป้องกันภัยทางอากาศในปัจจุบัน 	

โครงสร้างการจัดของกองกำลังรัสเซียในปัจจุบัน

กองทัพสหพันธรัฐรัสเซีย (The Armed Forces of the Russian Federation) คือ กำลังทหารของสหพันธรัฐรัสเซีย แบ่งออกเป็น 3 เหล่าทัพ ได้แก่ กำลังทางบก (Ground Forces) กำลังทางเรือ (Navy) และกำลังอวกาศ (Aerospace Forces) นอกจากนี้แล้ว กองทัพรัสเซีย ยังมีหน่วยอิสระอีก 2 หน่วย ได้แก่ กำลังขีปนาวุธทางยุทธศาสตร์ (Strategic Missile Troops) และกำลังส่งทางอากาศ (Airborne Troops) ภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลางกองทัพรัสเซีย รวมถึงกำลังป้องกันชายแดนของหน่วยงานด้านความมั่นคงกลาง (Federal Security Service (FSB)'s Border Troops), กำลังรักษาดินแดน (National Guard), สำนักงานคุ้มครองกลาง (Federal Protective Service (FSO)), สำนักงานข่าวกรองต่างประเทศ (Foreign Intelligence Service (SVR)), กรมฝ่ายเสนาธิการทหารหลัก (Main Directorate of General Staff (GRU)) และกระทรวงสถานการณ์ฉุกเฉิน (Ministry of Emergency Situations (EMERCOM) ต่างอยู่ภายใต้การควบคุมของ สภาความมั่นคงของรัสเซีย (Security Council of Russia) ที่น่าสนใจ คือ 1.กำลังรักษาดินแดน ถูกจัดตั้งขึ้น โดยอาศัยพื้นฐานเดิมของกำลังทหารภายในของรัสเซีย (Internal Troops of Russia) โดยถูกจัดโครงสร้างใหม่แยกออกมาจากกระทรวงมหาดไทย (Ministry of Internal Affairs) เป็นหน่วยอิสระที่ขึ้นต่อประธานาธิบดีรัสเซียโดยตรง ในขณะที่ 2.กำลังป้องกันชายแดน ถือเป็นกำลังกึ่งทหารของหน่วยงานด้าน ความมั่นคงกลางซึ่งเป็นหน่วยงานข่าวกรองภายในหลักของประเทศ นอกเหนือจากภารกิจในยามสงบและปฏิบัติการภายในประเทศ หน่วยทั้งสองต่างมีภารกิจสำคัญในยามสงคราม โดย

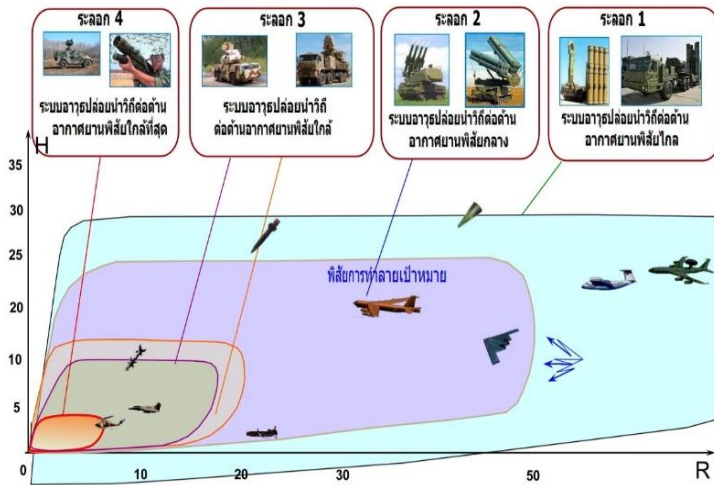

อาศัยหน่วยปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติการได้ทั้งทางบก ทางทะเล และ ทางอากาศแน่นอนที่สุดว่า กำลังรักษาดินแดนของรัสเซียอาจมีส่วนคล้ายกับกำลังรักษาดินแดนของสหรัฐอเมริกา แต่กำลังรักษาดินแดนของรัสเซียประกอบด้วยกำลังทหารประจำการ ซึ่งเป็นกำลังเตรียมพร้อมเพื่อใช้กับภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วย กำลังรักษาความมั่นคงภายในของกระทรวงมหาดไทย (Ministry

of Internal Affairs-Internal Troops), หน่วยแยกตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (Special Rapid- Response Detachment), หน่วยแยกเคลื่อนที่เร็ว (Special-Purpose Mobile Detachment), หน่วยเตรียมพร้อมของกระทรวงมหาดไทย (MVD Prompt-Response) และศูนย์ภารกิจพิเศษของหน่วยบิน (Aviation Forces' Special-Purpose Center) รวมถึงหน่วยรองของหน่วยบิน ด้วย

หลักนิยามการป้องกันภัยทางอากาศของกองทัพบกรัสเซีย

หากย้อนกลับไปในช่วงสงครามเกาหลี เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า สหรัฐอเมริกามีความเหนือกว่าทางอากาศ ในยุทธบริเวณนี้ อย่างชัดเจนเนื่องจากศัตรูไม่ได้มีความท้าทายอะไรมากนัก กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาจึงเป็นฝ่ายครองอากาศไปโดยปริยาย แม้แต่ในช่วงสงครามเวียดนามเครื่องบินของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา ก็สามารถให้การสนับสนุนทางอากาศและข่มกองทัพอากาศเวียดนามเหนือได้เสมอ ด้วยเหตุนี้กองทัพบกสหรัฐอเมริกา

จึงสามารถใช้หน่วยบินทหารบกเพื่อ การลาดตระเวน การขนส่ง การยิงสนับสนุน และการส่งกลับสายแพทย์ได้ตลอดเวลา ในสมรภูมิอิรัก และอัฟกานิสถาน หน่วยทหารราบเบาของกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ต้องพึ่งพาการสนับสนุนทางอากาศเนื่องจากที่ตั้งทางทหารและเส้นทางคมนาคมที่อยู่ห่างไกลกัน ฉะนั้นเมื่อเทียบกับเหล่าทัพอื่น ๆ ของกำลังทหารทั่วโลก พลังอำนาจทางอากาศ ถือเป็นกำลังรบที่ดีที่สุด ต่อการสร้างสภาพที่เกื้อกูลต่อการรบของกำลังทหารของเหล่าทัพอื่น ๆ ทั้งหมด

ด้วยเหตุผล ในทำนองเดียวกันรัสเซียจึงพยายามอย่างหนักในการพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันภัยทางอากาศ ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการและยุทธวิธีเพื่อปฏิเสธการใช้ขีดความสามารถนี้ของกองทัพอากาศอเมริกันเอง โดยทั่วไปแล้วขีดความสามารถในการป้องกันภัยทางอากาศของรัสเซียจะอยู่ในระดับกองพันขึ้นไป แต่ในกรณีที่สถานการณ์จำเป็นก็อาจมีการสนับสนุนการป้องกันภัยทางอากาศให้กับหน่วยทหารระดับกองร้อยด้วยก็ได้ ขีดความสามารถในการป้องกันภัยทางอากาศของรัสเซีย ประกอบด้วยระบบอาวุธยิงตรง (direct fire), ขีปนาวุธ (missile) และระบบการทำสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (EW platforms) ในระดับยุทธศาสตร์ระบบเหล่านี้ มักมีขนาดใหญ่ แต่สามารถให้การป้องกันทางอากาศแก่หน่วยทหารภาคพื้นดินได้ในรัศมีถึง 300 กิโลเมตร ในระดับยุทธการและ ระดับยุทธวิธีระบบป้องกันภัยทางอากาศของรัสเซีย จะมีระบบขับเคลื่อนด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า “อิตตาจร” (self-propelled) โดยอาจติดตั้งบนยานยนต์ล้อหรือยานยนต์สายพานก็ได้ นอกจากนี้องค์ประกอบหลักของระบบเหล่านี้ส่วนใหญ่ มักประกอบด้วยยานยนต์แบบเดียวกันและมีอุปกรณ์ภายในที่สามารถปฏิบัติงานตามพันธกิจได้พันธกิจหนึ่งได้ด้วยตัวเอง เช่น การค้นหาเป้าหมาย การอำนวยความสะดวก และการโจมตีเป้าหมาย เป็นต้น หากกล่าวเฉพาะในระดับยุทธวิธีแล้ว กองพันป้องกันภัยทางอากาศของกองทัพบก รัสเซียประกอบไปด้วย ระบบป้องกันภัยทางอากาศแบบประทับบ่ายิง (MANPADS) และระบบการป้องกันภัยทางอากาศที่ติดตั้งอยู่บนยานยนต์ล้อ หรือยานเกราะขนาดเบา สำหรับการปฏิบัติการทางอากาศของฝ่ายตรงข้ามแล้ว ระบบป้องกันภัยทางอากาศแบบประทับบ่ายิงถือเป็นหนึ่งในภัยคุกคามทางอากาศของกองทัพบกรัสเซียที่สำคัญที่สุด ฉะนั้นในระหว่างการปฏิบัติการทางอากาศกองทัพบกรัสเซีย จึงให้ความสำคัญกับการยิงข่มต่อระบบป้องกันภัยทางอากาศของข้าศึก (Suppression of Enemy Air Defense (SEAD)) เพื่อสร้างสภาพที่เกื้อกูลต่อการปฏิบัติการในพื้นที่

ปฏิบัติการของพวกเขาให้มากที่สุด ทว่าความสามารถต่อ การยิงข่มระบบป้องกันภัยทางอากาศแบบประทับบ่ายิง โดยอาศัยการปฏิบัติการของทหารราบในรูปขบวนรบ มีลักษณะที่ค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากระบบป้องกันภัยทางอากาศนี้ได้ถูกใช้งานในเมือง หรือพื้นที่ที่มีพลเรือนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทั้งนี้เนื่องมาจากกองทัพบราซิล ได้ใช้

เครือข่ายระบบการป้องกันภัยทางอากาศที่หนาแน่น และ

ซ้อนทับกันเป็นชั้น ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการ

พิทักษ์หน่วย ให้กับการปฏิบัติการทางทหารของตน

ในขณะที่ปิดช่องว่างที่มีอยู่ด้วยการใช้ระบบการทำสงคราม

อิเล็กทรอนิกส์แบบใหม่ เพื่อสร้างความสับสนให้กับ

ซีปนาวุธที่ยิงเข้ามา ทำให้กับระบบนำวิถีของระบบอาวุธ

หรือทำให้ขบวนอิเล็กทรอนิกส์จู่โจมระเบิดก่อนที่จะ

กระทบเป้าหมาย หากต้องเผชิญกับเครือข่ายระบบการ

ป้องกันภัยทางอากาศประเภทนี้ สิ่งที่ดีที่สุดคือการเป็นเจ้า

อากาศ หรือการครองอากาศเฉพาะบริเวณ นอกจากนี้การ

ทำสงครามยุคใหม่ของกองทัพบราซิล เพื่อสนับสนุน

หน่วยดำเนินกลยุทธ์ภาคพื้นดิน ในระดับยุทธวิธีได้นำ “ระบบการค้นหเป้าหมาย”(target acquisition) สมัยใหม่มาใช้

โดยเห็นได้จากการนำระบบการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและการลาดตระเวน (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (ISR)) มาใช้ในพื้นที่ปฏิบัติการอย่างได้ผลซึ่งสามารถช่วยเปลี่ยนวิถีการรบได้เป็นอย่างมาก

ปรากฏการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นได้โดยอาศัยเครื่องมือตรวจจับ (sensors) เป็นจำนวนมากทั้งเครื่องมือตรวจจับทางอากาศ

และเครื่องมือตรวจจับภาคพื้นดินเพื่อช่วยให้ผู้บังคับบัญชาก้าวทันสถานการณ์ตามความเป็นจริงถึงสภาพแวดล้อมทาง

ยุทธการในขณะนั้น สิ่ง que แสดงให้เห็นได้ว่า กองทัพบราซิลได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับหลักนิยมทางทหารของ

พวกเขาคือ การระบุถึงขีดความสามารถในการยิงอาวุธวิถีจำลองที่มีอำนาจ ทำลายล้างสูงพร้อมกับการรักษาระยะห่าง

จากที่ตั้งข้าศึกและการปกป้องหน่วยทหารฝ่ายเดียวกัน ด้วยการ ใช้ระบบการป้องกันภัยทางอากาศและการทำสงคราม

อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อสามารถทำการยิงที่เพียงพอแล้วหน่วยภาคพื้นดินจะเริ่มการดำเนินกลยุทธ์โดยอาศัยหน่วย

ยานเกราะเพื่อรักษาไว้ซึ่งเวลาและพื้นที่ให้การยิงอาวุธวิถีจำลองและการพิทักษ์หน่วยที่จะต้องดำเนินการต่อไป และ

เริ่มวงจรมใหม่อีกครั้ง ตามความจำเป็นของสถานการณ์กองทัพบราซิลยังมีขีดความสามารถในการใช้เครื่องมือตรวจจับ

หลาย ๆ ชั้น เพื่อป้อนข้อมูลที่นำมาให้สัมพันธ์กับวงจรรอบการค้นหเป้าหมาย อีกทั้งยังสามารถใช้ระบบอากาศยานไร้

นักบิน, การปฏิบัติการผสมเหล่ากับชุดปฏิบัติการพิเศษและถ่ายทอดข้อมูลของเป้าหมายให้กับระบบปืนใหญ่สนาม เพื่อ

การปฏิบัติการต่อไปได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามระบบการทำสงครามอิเล็กทรอนิกส์ชั้นนอกจะเป็นตัวปกป้องวงรอบการ

ค้นหาเป้าหมายนี้ไว้ เพราะระบบการทำสงครามอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ สามารถรวบรวมสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้าและระบุ

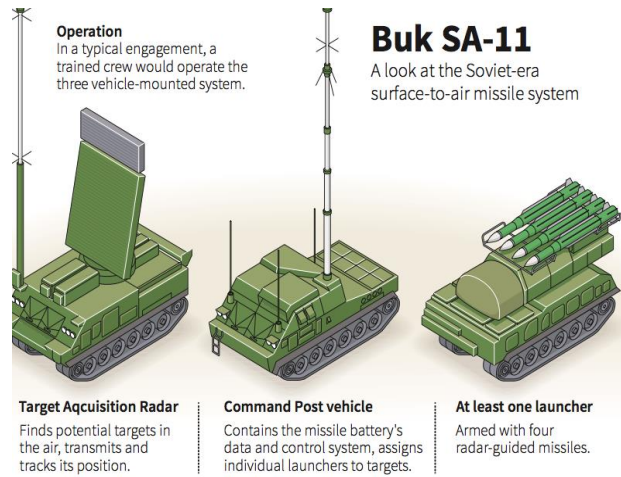
ที่ตั้งข้าศึกซึ่งช่วยเพิ่มขีดความสามารถด้านการค้นหาเป้าหมายเพิ่มเติมให้กับกองทัพบราซิลได้มากยิ่งขึ้น ใน

ขณะเดียวกัน พวกเขาก็ยังสามารถลดประสิทธิภาพและปฏิเสธการติดต่อสื่อสารของข้าศึกลง เพื่อตรึงข้าศึกให้อยู่กับที่

จนกว่าจะเริ่มการโจมตีด้วยปืนใหญ่สนามต่อไปนอกเหนือจากการทำสงครามอิเล็กทรอนิกส์แล้วยังมีเครื่องมือตรวจจับ

ชั้นนอกสุดต่อจากการทำสงครามอิเล็กทรอนิกส์คือ การป้องกันภัยทางอากาศ อันประกอบไปด้วยระบบการป้องกันภัย

ทางอากาศที่ตั้งอยู่บนภาคพื้นดิน และการป้องกันภัยทางอากาศจากฐานยิงที่ตั้งอยู่บนอากาศยานอีกด้วย

ความท้าทายในเรื่องการป้องกันภัยทางอากาศในปัจจุบัน

จากโครงสร้างกองกำลังต่างๆ ของประเทศรัสเซียนั้นมีการแบ่งมอบอำนาจหน้าที่ การบังคับบัญชาทั้งเป็นแบบ ท้องถิ่นจนถึงในระดับความมั่นคงร่วม CSTO (The Collective Security Treaty Organization) ซึ่งมีพื้นฐาน ยุทธวิธีจากกลุ่มสหภาพโซเวียตเดิม เราจะเห็นได้ถึงเชื่อมโยง ความซับซ้อนที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกันโดยเฉพาะ เรื่อง อำนาจ หน้าที่และขอบเขต เมื่อพิจารณาเรื่องภัยคุกคามทางอากาศในปัจจุบัน นอกจากปัญหา การรับมือต่อการ

ก่อวินาศกรรมด้วยอากาศยานไร้คนขับ ที่แพร่หลายมากขึ้นต่อ เป้าหมายในพื้นที่ตอนในของประเทศรัสเซีย เช่น โรงกลั่นน้ำมัน สนามบิน อาคารสำนักงานด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศเมืองคาซาน หรือแม้แต่สำนักงานประธานาธิบดีในเครมลิน ที่นับเป็นความท้าทายอย่างมากที่ต้องคุ้มครองให้ได้แล้วขีดความสามารถในการป้องกันภัยทางอากาศในเรื่อง การจำแนกเป้าหมาย ของกองทัพบก รัสเซียก็เป็นอีก ปัจจัยหนึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการส่งกำลังเพิ่มเติม และการส่งกลับสายแพทย์ทางอากาศ แม้ว่ารัสเซียจะประกาศ

ว่ายังคงปฏิบัติตามอนุสัญญาเจนีวาและยอมรับหลักการว่าด้วยเป้าหมายที่จะต้องได้รับการคุ้มครอง ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ แต่สิ่งเหล่านี้ก็มิได้หมายความว่าระบบป้องกันภัยทางอากาศของกองทัพบก รัสเซียที่มีลักษณะการทำงานอัตโนมัติ จะสามารถแยกความแตกต่างได้ว่า หน่วยส่งกลับสายแพทย์ทางอากาศเป็นเป้าหมายที่อยู่ภายใต้ การคุ้มครองแต่อย่างใด ซึ่งเหตุการณ์ในทำนองเดียวกันนี้ก็เคยเกิดขึ้นมาแล้ว จากกรณีการยิงเครื่องบิน สายการบินมาเลเซียแอร์ไลน์ เที่ยวบินที่ MH-17 ตก โดยระบบขีปนาวุธอัตตาจร (Buk M1-2 Air Defense System) เมื่อ 17 กรกฎาคม 2014 ในห้วงความขัดแย้งยูเครนตะวันออก และล่าสุดกรณีเครื่องบินโดยสาร Embraer-190 ของสายการบิน อาเซอร์ไบจานแอร์ไลน์ เมื่อ 26 ธันวาคม 2024 ที่มีแนวโน้มว่าถูกโจมตี โดยระบบขีปนาวุธอัตตาจร (Pantsir missile System) บนฐานฟ้าเขต

ดาเกสสถาน ประเทศรัสเซีย เช่นในกรณีที่เครื่องบิน F/A-18 Super Hornet ถูกยิงตกหลังบินขึ้นพื้นผิวดาดฟ้าของเรือบรรทุกเครื่องบิน USS Harry S. Truman ในคืนวันที่ 21 ธันวาคม 2024 ที่ผ่านมา โดยเรือลาดตระเวนติดขีปนาวุธนำวิถี USS Gettysburg ได้ทำการยิงผิดพลาดยิงต่อเครื่องบินฝ่ายเดียวกันลำดังกล่าวตกลั่นั้น ยังไม่ชัดเจนว่า เรือ Gettysburg เข้าใจผิดว่า F/A-18 เป็นเครื่องบินหรือขีปนาวุธของศัตรูได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเรือในกองเรือทั้งหมดยังคงเชื่อมโยงกันด้วยทั้งระบบเรดาร์ และระบบสื่อสารทางวิทยุ ที่ผ่านมาสันนิษฐานสาเหตุว่าอาจเป็นผลการยิงโจมตีด้วยจรวดและอากาศยานไร้คนขับของกลุ่มฮูตี ทำให้พลประจำป็นเรือมีเวลาตัดสินใจในเพียงไม่กี่วินาทีจึงเกิดความผิดพลาดนี้ขึ้น จะเห็นได้ว่าแม้ปัจจุบันจะมีเทคโนโลยีในการพิสูจน์ทราบฝ่ายที่มีความทันสมัย แม่นยำแต่ด้วยภัยคุกคามทางอากาศที่มีความหลากหลายจากอากาศยานไร้คนขับ และเทคนิคอื่นๆ ก่ิดี ที่ก่อให้เกิดการระบุเป้าหมายผิดพลาด ซึ่งนับเป็นความท้าทายในการบริหารจัดการห้วงอากาศที่มีทั้งกองกำลังฝ่ายเดียวกัน ข้าศึก หรือที่เป็นกลางในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง เพื่อลดการเกิดโศกนาฏกรรมที่ส่งผลในด้านความเชื่อมั่นต่อประชาคมโลกต่อไป

พ.อ.อรรถพร ประชานุกูล

อจ.สยผ.วทบ.

